

ДО

**КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ****СТАНОВИЩЕ**

по Конституционно дело № 26 от 1996 г.

ОТНОСНО: искане на група народни представители за обявяване на противоконституционност на разпоредбите на чл. 15, ал. 1 и 2 и на § 9 от Преходните и заключителните разпоредби на Закона за данък върху печалбата

Искането за установяване на противоконституционност на разпоредбите на чл. 15, ал. 1 и 2 и на § 9 от Преходните и заключителните разпоредби на Закона за данък върху печалбата е повдигнато от група народни представители.

С определение от 5 декември 1996 г. Конституционният съд е допуснал искането за разглеждане по същество и е конституирал Министерския съвет като заинтересувана страна по делото с възможност да изрази становище по него.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Считаме, че искането за обявяване на противоконституционност на чл. 15, ал. 1 и ал. 2 и на § 9 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за данък върху печалбата /ЗДПч/ е неоснователно, поради следните съображения:

1. Искането на народните представители се основава на твърдението, че чл. 15, ал. 1 и 2 от ЗДПч противоречат на чл. 17, ал. 2, чл. 19, ал. 1 и чл. 19, ал. 3 от конституцията.

Според искането противоконституционността се дължала на обстоятелството, че приетите със ЗДПч амортизационни норми не били съобразени с инфлацията, което води до изкуствено завишаване на облагаемата печалба. Поддържа се, че при инфлационни процеси чрез приетите амортизационни норми **се стига до конфискация** на собствеността и че ако това може да се възприеме по отношение на държавните предприятия, то е недопустимо по отношение на частната собственост. Поддържа се също, **че при инфлация** приетите амортизационни норми ще доведат до нарушаване на конституционните принципи за свободната стопанска инициатива и за закрила на инвестициите и стопанската дейност на български и чуждестранни юридически лица.

Както е посочено и в искането, въпросите за признаване на амортизационните разходи за данъчни цели бяха предмет на регулиране по аналогичен начин в действащия до приемането на ЗДПч Указ № 56 за стопанската дейност и правилника за прилагането му. Следователно няма спор, че държавата може да въвежда за данъчни цели амортизационни норми за определени групи активи. Твърдението за противоречие с конституцията е въведено с искането само и единствено във връзка с инфлацията, като се твърди, че при наличието на такава се стига до конфискация на частната собственост и до ограничаване на стопанската дейност и инвестициите на стопанските субекти.

Със съществуващите до приемането на ЗДПч преференции по отношение на разходите за амортизация за данъчни цели практически съществуваха два режима - единият се прилагаше за фирмите с държавно участие над 50 на сто, а другият - за фирмите с преобладаващо частно участие, на които направените през съответната година инвестиции за дълготрайни активи се приспадаха от облагаемата печалба. Със ЗДПч, както и с изменения на други данъчни закони /Закон за данък върху общия доход/ се създадоха условия за осъществяване на стопанската дейност от физически и юридически лица на основата и при спазване на конституционния принцип на равнопоставеност между стопанските субекти. Следователно с приетия закон данъчното законодателство в частта на амортизационните разходи за данъчни цели е изцяло в съответствие с конституцията.

Както свободната стопанска дейност, така и инвестициите, осъществявани от стопанските субекти, далеч не се състоят само и единствено от закупуването и използването на групата активи, посочени в чл. 15, ал. 2 от ЗДПЧ. Следователно не може да се твърди, че с въвеждането на амортизационни норми за данъчни цели за тази група активи, и то само във връзка с инфлационни процеси се нарушават конституционните разпоредби на чл. 17, ал. 2 и чл. 19, ал. 1 и 3.

Ако инфлацията следва да намери отражение в приетите с чл. 15, ал. 2 от ЗДПЧ амортизационни норми, то същата следва да намери отражение и при всички случаи на заприходяване и отчитане на стопанските резултати, за да се постигнат единство и еднакви принципи и критерии при отчитането на финансовия резултат, който намира отражение върху размера на данъка върху печалбата.

Разпоредбите на чл. 15, ал. 1 и 2 и на § 9 от Преходните и заключителните разпоредби на Закона за данък върху печалбата се отнасят за всички данъчно задължени лица. Конституцията в чл. 60, ал. 2 дава възможност на законодателния орган единствено чрез закон да установява облекчения и утежнения съобразно доходи и имущество. В конституционните рамки на тези изисквания законодателят е свободен да приема едни или други решения. Така че чл. 15, ал. 1 и 2 от Закона за данък върху печалбата не противоречи на конституционните изисквания. Това съответства и на установените принципи за определяне на разходи за амортизация за данъчни цели в законодателствата на повечето страни с развита финансова и данъчна система. Считаме, че искането на групата народни представители не се отнася до несъобразеност на атакуваните норми с конституцията, а до тяхната целесъобразност, и то само от гледна точка на инфлационните процеси, при това разглеждани ограничено - само по отношение на отражението им върху амортизационните норми, установени с чл. 15, ал. 2 от ЗДПЧ.

Освен това световната практика е доказала, че прилагането на дегресивни методи при определяне на разходи за амортизация за данъчни цели, което на практика се иска от народните представители, е неправилен подход, тъй като разпоредбите на данъчния закон не следва да се влияят от икономическата обстановка в страната, като създават законова уредба на инфлационните процеси и съответно ги прогласяват като трайни обществени отношения.

Твърдението, че атакуваните текстове противоречат на чл. 17, ал. 2 и на чл. 19, ал. 1 и 3 от конституцията е абсолютно правно неаргументирано. Няма нито ред, нито един изтъкнат правен довод защо именно тези конституционни текстове са законодателното препятствие. Какво е тяхното съдържание, за да бъдат такива?

Неприкосновеността на частната собственост е принцип /във връзка с това погрешно се сочи ал. 2, а не ал. 3 на чл. 17/, но това не означава, че собствеността е само право. Тя е и задължение. Частна собственост могат да притежават всички субекти, включително държавата и общините. Това, че "частната собственост е неприкосновена", не означава, че не трябва да се плащат данъци, респективно законово да се регламентират амортизационните отчисления, които са елемент за увеличаване или намаляване на финансовия резултат преди данъчното преобразуване за нуждите на облагането /чл. 16, ал. 2, т. 5 и ал. 3, т. 4 от Закона за данък върху печалбата/. В същата светлина стои въпросът и с принципа на "свободната стопанска инициатива" /чл. 19, ал. 1/ и с принципа за закрила на инвестициите /чл. 19, ал. 3/.

Не е взето под внимание от автора на искането, че изрично в мотивите към решението си от 9 февруари 1996 г. по Конституционно дело № 9 от 1996 г. Конституционният съд е приел, че съгласно разпоредбата на чл. 84, т. 3 от конституцията установяването на данъците и определянето на техния размер е изключително правомощие на Народното събрание. Според чл. 60, ал. 2 от конституцията данъчните облекчения и утежнения могат да се установяват само със законодателен акт на Народното събрание. Няма съмнение, че данъкът е публичноправно вземане на държавата, което се установява едностранно от нея, но само със закон, за да се гарантират правата на данъкоплатците, какъвто е и случаят.

2. Групата народни представители твърди, че § 9 от Преходните и заключителните разпоредби на Закона за данък върху печалбата противоречи на чл. 87, ал. 1 от конституцията.

С § 9 от Преходните и заключителните разпоредби се дава възможност за определяне на амортизационните норми в по-голям размер. Предвидено е това да става с решение на Народното събрание, и то само при изчерпателно изброените условия - за отделни групи активи,

и то в конкретни производства, а не изобщо, като за целта Министерският съвет следва да предложи минимални амортизационни срокове. С дадената възможност в § 9 не се лишават и не могат да бъдат лишени депутатите от конституционно установеното им право на законодателна инициатива. Съгласно конституцията право на законодателна инициатива има всеки народен представител и Министерският съвет. Параграф 9 от този закон не отнема и не ограничава законодателната инициатива на народния представител. За установяване на нормите за амортизация естествено законодателна инициатива има Министерският съвет, който ръководи изпълнението на държавния бюджет /чл. 106 от конституцията/. Това не означава, че народните представители не могат да упражнят законодателна инициатива. Съгласно конституцията правото на законодателна инициатива на народните представители е неограничено и те винаги могат да го упражнят, внасяйки проект на закон за изменение или допълнение на Закона за данък върху печалбата. В този смисъл параграф 9 от Преходните и заключителните разпоредби на закона не противоречи на конституцията.

Предвид на казаното дотук считаме, че искането на групата народни представители за установяване на противоконституционност на разпоредбите на чл. 15, ал. 1 и 2 и на § 9 от Преходните и заключителните разпоредби на Закона за данък върху печалбата, е неоснователно.

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ:

